

'במה שהורשית התבונן'

אגרת בענייני מלחמת 'חרבות ברזל' - 'שמחת תורה'

דן סתר

חשוון התשפ"ד

מהדורה שנייה.

ניתן לעיין בשאר כתבי המחבר באתר:

www.dnoam.022.co.il

תוכן עניינים

- 5.....אגרת 'במה שהורשית התבונן'
- 43.....נספח א'. 'דרך מנוחה' - רמח"ל.....
- 47.....נספח ב'. 'הסדר שבצרות' - רבי משה דוד ואלי.....
- 51.....נספח ג'. 'שופרות' - הראי"ה קוק.....
- 55.....נספח ד'. 'כבוד ישראל' - הרי"מ חרל"פ.....

א. הרשות להתבונן

אין לי השגה בנסתרות ההנהגה האלקית, מה שנקרא 'כבשי דרחמנא' (ברכות י א), וכבר אמרו חז"ל (ברכות סב א) כי "קבלה דיסורי - שתיקותא ומבעי רחמי" (תרגום: קבלת היסורין - שתיקה ובקשת רחמים). מדוע שתיקה? כי שורש הייסורין הוא במקום גבוה מאוד שבינת אדם לא מגעת בו. וכבר השיב הקב"ה למשה רבינו בתמיהתו על ייסורי רבי עקיבא ואמר לו: "שתוק, כך עלה במחשבה לפני" (מנחות כט ב). לכן, אין למהר לתת הסברים ופשר לאירועי ימינו אנו, בטח כשאנו עוד בעיצומם. בשעה זו יפים הם דברי הראי"ה קוק זצ"ל, אותם אמר בנוגע למאורעות הדמים בשנת תר"פ:

"המאורע אשר החתים לנו בחותם דם נקיים, אותנו ואת עיר קודשנו, כחותם הוא לנו, אשר עודנו רב פעולתו, ולא ניתן לקרוא - לא בו בעצמו, מפני שאותיותיו הפוכות - ולא במכתב שהוא חתום עליו, מִפְּנֵי שְׁפָלֵי הַחֹתֶם עוֹדֵנו מוֹנַח ופועל עליו. רק אחרי שהחותם יוסר אז נוכל לקרוא

אותו, להכירו ולהבינו" (תנחומיך ישעשעו נפשי, עמ' 166).

ב. יסודות האמונה ביחס למלחמה והנהגת העולם

בתקשורת הכללית עוסקים כמעט מהיום הראשון של הלחימה בשורשי הסכסוך וגם כשמובאות שם עובדות אמיתיות, כגון: 'אנו לא התחלנו במלחמה', או 'לאורך כל השנים הצענו שלום ופשרות בעוד הערבים תמיד דחו אותנו', הרי שדברים אלו הם רק 'מבחוץ', אינם נוגעים בנקודה הפנימית, הרוחנית, המניעה את כל המהלכים. לכן, לצד חוסר ההבנה המוחלט ב'מדוע' ו'לאן', ישנה חשיבות כן לנסות ולהבין משהו, ולו חלקי, וספר "אם הבנים שִׁמְחָה" שנכתב על אודות השואה בזמן התחוללותה יוכיח. וכבר קָבַל הנביא על ישראל ואמר "יִדַע שׁוֹר קָנְהוּ וְחָמור אָבוּס בְּעָלְיוּ יִשְׂרָאֵל לֹא יִדַע, עַמִּי לֹא הִתְבוֹנֵן" (ישעיה א ג). נראה שדי בעיון בפסוקי

התורה ובמדרשי התורה כדי להבין מעט מהקורה איתנו¹.

באופן טבעי, כשקורה מחדל, מחפשים את האנשים, את הגופים האחראים, או האשמים.

מובן שיש לעשות בדק בית, והכרחי הוא הדבר, כדי להפיק לקחים וכדי למנוע הישגות המקרה, אך זהו בדק בית חלקי וחיצוני בלבד. כאנשים מאמינים, חובה עלינו לעשות בדק בית פנימי, רוחני. תורה שבכתב ותורה שבעל פה מלמדות אותנו רבות על כך, על השורשים הרוחניים של המציאות.

למשל, מלמד אותנו התנ"ך על "ה' וְכָלֵי זַעֲמוֹ" ("הם גבורי מדי ופרס" (רש"י שם)) שבאים "לְחַבֵּל כָּל הָאָרֶץ" (ישעיהו יג ה), וכך, למשל, אומר אלקים על אשור: "הוֹי אֲשׁוּר שֵׁבֶט אַפִּי, וּמִטָּה הוּא בְיָדָם זַעֲמִי" (ישעיהו י ה), ואשר כתב על פסוק זה רבי אלעזר אזכרי (חרדים, מצוות התלויות באר"י, פרק ד)

¹ ראה נספח א' בסיום המאמר - דברים עמוקים מאת הרמח"ל בעניין זה.

"וְאִין מִי שְׂיֻכַּל לְהַזְיִקְנִי בְּלֹא רְשׁוּתְךָ, וּמִי שְׂמַכָּה
- הִיא רְצוּעָה וְשֵׁבֶט, שֶׁהָרוּעָה מַכָּה אוֹתִי בָּהּ".

עוד אומר הכתוב "כִּי אִם אֶת ה' אֱלֹקֵיכֶם תִּירָאוּ
וְהוּא יַצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד כָּל אֲיִבֵיכֶם" (מלכים ב' יז לט),
וכן "וְהִכִּינוּ לְבַבְכֶם אֶל ה' וְעַבְדְּתֵהוּ לְבִדּוֹ וַיַּצִּל
אֶתְכֶם מִיַּד פְּלִשְׁתִּים" (שמואל א' ג).

עלינו לזכור כי מי שמחזק את לבב אויבנו הוא רק
ה', וכמו שכתוב: "וַיַּחַזֵּק ה' אֶת עֲגִלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב
עַל יִשְׂרָאֵל עַל כִּי עָשׂוּ אֶת הָרַע בְּעֵינֵי ה'" (שופטים ג
יב). אכן, אין לנו נביא שיגיד לנו מהו "הָרַע בְּעֵינֵי
ה'" שעשינו, ואולם, עובדה זו לא פוטרת את
הפרט והציבור מחשבון נפש.

בחלק מהמקומות בהם נזקקו חיילי צה"ל
להזדהות בפני אזרחים, עשו זאת באמצעות
קריאה בקול של הפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו
ה' אחד". על מרכזיות פסוק זה באומה הישראלית
אין צורך להכביר במילים. אך מה עניינו? מה
עומקו?

בהסברת משמעות 'יחוד השם' כתב הרמח"ל בספרו דעת תבונות (סימן לו), וזו לשונו:

"והיינו, כי הנה כשאנו אומרים שהקב"ה הוא אחד, אינו די שנבין שהוא אחד במציאותו, דהיינו שאין מצוי מוכרח אלא הוא ושאין בורא אלא הוא, אבל צריכים אנו להבין עוד, שאין שום שליט ומושל אלא הוא; ואין מנהיג לעולמו או לשום בריה בעולמו אלא הוא; ואין מעכב על ידו, ואין מונע לרצונו, וזהו ששליטתו יחידית וגמורה. והוא העניין מה שנתבאר בכתוב "ראו עֲתָה כִּי אֲנִי אֶנִּי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדִי, אֲנִי אֶמִית וְאַחִיָּה מִחֲצָתִי וְאֲנִי אֶרְפָּא וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל"; וכן נאמר (איוב כג יג) "וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יִשְׁיִבְנוּ וְנִפְשׁוּ אֶתְּהָ וַיַּעַשׂ"; וכן אנו מעידים לפניו (איוב ט יב) "מִי יֹאמֶר אֵלָיו מָה תַעֲשֶׂה". ותדעי שזה יסוד גדול לאמונתנו הוודאית".

ועוד כתב רמח"ל שם:

"אמנם, המאמין בַּיְחִוּד ומבין עניינו, צריך שיאמין שהקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד, שאין לו מונע ומעכב כלל ועיקר בשום פנים ובשום צד, אלא הוא

לבדו מושל בכל. לא מבעיא שאין רשות נגדו ח"ו, **אלא הוא עצמו בורא הטוב והרע**, כעניין הכתוב (ישעיה מה ז) "יוצֵר אֹר וּבֹרֵא חֹשֶׁךְ, עֹשֶׂה שְׁלוֹם וּבֹרֵא רָע, אֲנִי ה' עֹשֶׂה כָּל אֵלֶּה"; שאין אחר תחתיו שיהיה לו שליטה בעולם, דהיינו שאין שום שר ולא שום כוח שני, כמו שחשבו עובדי עבודה זרה".
עד כאן.

אם כן, הגם שעלינו להתמלא שנאה כלפי אויבינו, והגם שאותם ושכמותם יש לכלות מעל פני האדמה וכמאמר דוד המלך ע"ה (תהלים יח לח) "אֶרְדֹּף אוֹיְבֵי וְאֲשִׁיגֶם וְלֹא אָשׁוּב עַד כְּלוֹתֶם", הרי שאסור לנו לשכוח שְׁהַשִּׁיחַ האמוני צריך להתברר **בינינו לבין אלקינו** - שם צריך לשים את כובד משקל העבודה הרוחנית, וזאת כדי לברר את שורש המצוקה והמשבר אליו הגענו, והדרכים לצאת ממנו.

מצהיר אנכי כי הכיוון שאציע להלן לא נובע חס ושלום מקטרוג על עם ישראל, עם קדוש וטהור, אלא כמי שמבקש להכליל עצמו בַּכָּלֵל, להסתכל אל עצמנו פנימה ולבקש תיקון.

ג. גילוי דעת

הדברים דלהלן לא מכוונים כלפי הנרצחים והחטופים, שהם קדושי עליון, עבדי השם וחסידיו (יסוד ושורש העבודה, שער ב', האשמורת, פרק ה', ו'), וכפי שנאמר (ויקרא י ג) "בְּקֶרְבֵי אֶקְדָּשׁ", ונאמר (תהלים עט ב) "נָתַנּוּ אֶת נְבִלַת עֲבָדֶיךָ מֵאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשֵׁר חֲסִידֶיךָ לְחֵיתוֹ אֶרֶץ" ("שכיון קבלו עונשם נקראים חסידים". יסוד ושורש העבודה), אלא דבריי מכוונים כלפי כלל עם ישראל, וכמאמר חז"ל (שבועות לט א): "'וְכִשְׁלוּ אִישׁ בְּאַחִיו" (ויקרא כו לז) - איש בעוון אחיו, **מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה**". נשים לב שאת עיקרון הערבות אנו לומדים מהכישלון, ללמדנו, שאי אפשר להאשים את האחר בכישלון, אלא לכל אחד ואחד יש חלק ואחריות במצב הכללי של האומה.

על הנרצחים הקדושים נבקש לנחם מעט בעזרת דברי קדשו של הראי"ה קוק זצ"ל (אגרות הראי"ה ד, שיג):

"אמנם הלב הומה והכאב עצום על חללי אחינו הקדושים אשר נפלו ביד מרצחים, אבל סוף כל

סוף גם מהמכה הזאת תתוקן רטייה, והפתגם הקדוש של 'בדמייך חי' יקוים כאן בכפלי כפליים".

וביתר הרחבה כתב ב'אורות המלחמה' (פרק א):

"כשיש מלחמה גדולה בעולם מתעורר כוח משיח. עת הזמיר הגיע, זמיר עריצים, הרשעים נכחדים מן העולם והעולם מתבסס, וקול התור נשמע בארצנו. היחידים הנספים בלא משפט, שבתוך המהפכה של שטף המלחמה, **יש בה ממידת מיתת צדיקים המכפרת**, עולים הם למעלה בשורש החיים, וְעֲצָמוֹת חִייהם מביא ערך כללי לטובה ולברכה אל כלל בניין העולם בכל ערכיו ומובניו. ואחר כך כתום המלחמה מתחדש העולם ברוח חדש ורגלי משיח מתגלים ביותר, **ולפי ערכה של גודל המלחמה בכמותה ואיכותה ככה תגדל הצפייה לרגלי משיח שבה**".

ד. קורח, אז ועכשיו

מעבר לכל אירוע טרור אחר שחווינו במדינה, בולט באסון זה של שמחת תורה התשפ"ד הירצחם בזמן כה קצר של כה הרבה יהודים,

אנשים, זקנים, נשים וטף, ומלבד זאת כל החטופים ה"י, אנשים, זקנים, נשים וטף, שפתחה אדמת עזה את פיה ובלעה אותם כאילו היו אחרוני הפושעים חס וחלילה.

אם אכן ניתן כך לאפיין את האסון שנקרה עלינו, הבה נתבונן בתורה - באיזה מאורע נהרגו בזמן כה קצר אנשים, זקנים, נשים וטף?

כמובן, המדובר בפרשת קורח ועדתו. חטא המחלוקת המפורסמת. חטא שנהפך לגופי-תורה כשנאמר בנוגע אליו (סנהדרין קיא) כי "כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר (במדבר יז ה) "וְלֹא יִהְיֶה כְּקֶרַח וְכַעֲדָתוֹ". זהו החטא בו משה רבינו לא מבקש רחמים, סליחה ותיקון על הנכשלים בו.

מה כה חמור בחטא המחלוקת בעם ישראל?

על כך עונה הזוהר בפרשת קורח (קעו א), וזו לשונו:

"מאי מחלוקת? פלוגתא, פלוגתא דלעילא ותתא. ומאן דבעי לאפלגא תקונא דעלמא יתאביד מכלהו עלמין. מחלוקת פלוגתא דשלום, ומאן דפליג על שלום פליג על שמא קדישא, בגין

דשמא קדישא שלום אקרי. תא חזי, לית עלמא קאים אלא על שלום. כד ברא קודשא בריך הוא עלמא לא יכיל לאתקיימא עד דאתא ושרא עלייהו שלום, ומאי הוא? שבת דאיהו שלמא דעלאי ותתאי. וכדין אתקיים עלמא ומאן דפליג עליה יתאביד מעלמא."

ובתרגום ללשון הקודש:

קִרַח הֶלֶךְ בְּמַחֲלֶקֶת. מֵה זֶה מַחֲלֶקֶת? פְּלוּגָתָא. מַחֲלֶקֶת שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִמְטָה. וּמִי שְׂרוּצָה לְחַלֵּק תַּקּוּן הָעוֹלָם, נֶאֱבָד מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. **מַחֲלֶקֶת הִיא מַחֲלֶקֶת שֶׁל הַשְּׁלוֹם, וּמִי שֶׁחֹלֵק עַל הַשְּׁלוֹם חוֹלֵק עַל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, מְשׁוּם שֶׁשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִקְרָא שְׁלוֹם.** בֵּא וּרְאֵה, אֵין הָעוֹלָם עוֹמֵד אֶלָּא עַל שְׁלוֹם. כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא יָכַל לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמֹד, עַד שֶׁבָּא וְהִשְׁרָה עָלָיו שְׁלוֹם, וּמֵהוּ? שֶׁבֵּת, שֶׁהִיא שְׁלוֹם הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאִז עָמַד וְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. וּמִי שֶׁחֹלֵק עָלָיו, יֵאבֵד מִהָעוֹלָם. עַד כֹּאן.

לתוכן דברים אלו כיוון גם כן הראי"ה קוק בלשונו
 הזהב בספרו 'אורות המלחמה' (פרק ט):

"והשעה הגיעה, אור עולם, אור אלקים אמת, אור
 אלקי ישראל, המתגלה על ידי עמו, עם פלאים,
 צריך הוא להתגלות בהכרה, וההכרה צריכה לבא
 באומה פנימה, להכיר את האחדות של כוחותיה
 היא, להכיר את ד' השוכן בה. ובהכירה כי יש
 אלקים בקרבה, תכיר איך לחשוף את מבוע חייה,
 תדע להעמיד חזון עמדתה על מקורה העצמי. לא
 לשאוב מבארות זרים היא קרואה, כי אם לדלות
 ממעמקיה" כו'.

ננסה להסביר בשפתנו אנו: עם ישראל הוא
 'המראה' של הקדוש ברוך הוא. הוא הנציג שלו
 עלי-אדמות. כשעם ישראל בפירוד לבבות, אין
 לגויים סיבה להאמין כי האלקים גם הוא אחד,
 בבחינת "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים"
 (ב"מ קז ב). בסיס האמונה באחדות השם מותנה
 במבחן האחדות של עמו ישראל. דבר זה הוא
 קריטי לתיקון עולם.

ה. על ימין ושמאל

ידוע כמה המחלוקת בענייני המשפט במדינה בחודשים האחרונים הרחיבה את הקרעים והשסעים (שכבר קיימים בחברה שלנו) לרמות שטרם ידענו מאז קום המדינה. שמעתי את הרב יצחק דוד גרוסמן שהתראיין לאחר פרוץ המלחמה הנוכחית ואמר כי עוד טרם המלחמה הנוכחית התבטא ואמר כי המחלוקת הזו תביא לאסון!

המחלוקת התאפיינה בכללה בין גוש הימין לגוש השמאל. לא מקרה הוא שכך השתקע השם והכינוי של המחנות בישראל: "ימין ושמאל". חוסר הרצון להקשיב, לדבר, להבין, לאהוב ולהעריך את האחר התעצם בימים אלו. ההתנכרות הרקיעה שחקים. ימין ושמאל אינם רק שמות קוד בפוליטיקה. יש להם שורשים עמוקים בתורת הסוד - ימין - חסד, שמאל - דין. לא בכדי אומר הזוהר (פרשת קורח):

"כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדָךְ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (קהלת ט י). דא הוא דבעי בר נש לאכללא שמאלא

בימינא, וכל מה דהוא עביד מבעי ליה דלא יהון
 אלא כלילן בימינא, "כל אֶשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ", דא
 שמאלא, "לַעֲשׂוֹת בְּכַחֲךָ" דא הוא ימינא, כמה
 דאת אמר (שמות טו ו) "יְמִינְךָ ה' נֶאֱדָרִי בַפֶּחַח", וכיון
 דבר נש יזדהר דכל עובדוי יהון לסטרא דימינא
 ויכליל שמאלא בימינא" [תרגום: זהו שצריך האדם
 לכלול שמאל בימין. וכל מה שהוא עושה יש לו שלא יהיה
 אלא כלול בימין. "כל אשר תמצא ירך", זה שמאל, "לעשות
 בכוחך" זה הוא ימין. כמו שאתה אומר "ימינך ה' נאדרי
 בכח". וכיון שהאדם ייזהר שכל מעשיו יהיו לצד הימין ויכלול
 השמאל בימין].

לא רק ששורשי ימין ושמאל עמוקים הם, אלא
 שבהתכללותם תלויה הגאולה, וכפי שכתב על כך
 הרמח"ל ('קנאת ה' צבאות):

"והנה הנפגם באמת הוא עץ הדעת, והוא הצריך
 לתקן עד שיוכל להתחבר בו עץ החיים כבראשונה.
 ונמצא בכאן שניים צריכים תיקון - אחד,
 החיצוניות שיוכל להתחבר בו הפנימיות, ואחד -
 הפנימיות - שיתחבר בחיצוניות. ובסוד
 החיצוניות נתקנים כל עניני הגלות כולם
 וגאולתם, ששלימותה היא חיבור הפנימיות
 בחיצוניות. וזה ענין השני משיחים, כי משיח בן

יוסף הוא בסוד השמאל, והוא בסוד החיצוניות הצריך לכל התיקונים האלה. ומשיח בן דוד הוא בסוד הימין, הצריך שיהיה מתחבר אליו, והגאולה שלמה. וזהו סוד (ישעיה יא י) "והיתה מנוחתו כבוד".

אם האדם נדרש לכלול את השמאל בימינו, ודאי שגם העם נדרש למצוא את הדרך לעשות כן. וכה היו דברי הראי"ה קוק בפני חיילי הגדוד העברי (אורות המלחמה הישראלית, עמ' 40): "אהבת המולדת נובעת בעיקר מאצילות הרוח ומהכרת הזכות על החופש, אולם אהבת המולדת היהודית היא הרבה יותר נשגבה, כי היא כרוכה ברגש האחדות, המקשר את כל היהודים זה לזה".

ו. המחלוקת פוגעת בכולם

נשוב למסופר בתורה על קורח ועדתו. וכך נאמר שם (במדבר טז כז):

"ויעלו מעל משכן קרח דתן ואבירם מסביב ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם וטפם".

ופירש רש"י בדיבור המתחיל 'ונשיהם ובניהם וטפם': "בא וראה כמה קשה המחלוקת, שהרי בית דין של מטה אין עונשין אלא עד שיביא שתי שערות, ובית דין של מעלה עד עשרים שנה, וכאן אבדו אף יונקי שדים".

מבהיל.

ז. הקשר בין מחלוקת לבטחון

היבט נוסף הבולט באסון שהתממש ובא עלינו הוא הפתעת כוחות הבטחון - גם דבר שנרמז בפרשת קורח על ידי רבינו יעקב בפירושו בעל הטורים, וכך כתב על המילה "וַיֹּאבְדוּ" בפסוק "וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה וְתַכְסַּ עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקְּהָל" (במדבר טז לג), וזו לשונו: "וַיֹּאבְדוּ". ב' במסורה: "וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקְּהָל". ואידך "[אֵיךְ נִפְּלוּ גְבוּרִים] וַיֹּאבְדוּ כָּלֵי מִלְחָמָה" (שמואל ב א כז). כיון שנאבדו - נֹאבַד כְּלֵי מִלְחָמָה. עד כאן לשונו (הערה: המילה "ויאבדו" מופיעה עוד ארבע פעמים בתנ"ך בניקוד שווא מתחת לוא"ו, אך בניקוד פתח מתחת לוא"ו - זה רק כפי הדוגמאות שהביא בעל הטורים).

דבריו מבהילים אם נעיין בהם לעמקם. אומר הרב: "כיוון שנאבדו" - כיוון שחטאו בחטא המחלוקת ונאבדו, הגענו למצב של "נאבד כלי מלחמה". זו המהומה, ההלם וההפתעה שאחזה את כוחות הבטחון והמודיעין בהתרגש עלינו האסון הנורא הזה. דבר זה מזכיר לנו את המדרשים הידועים על המפתח להצלחה בקרב, והוא, הדגש על קיום מצוות בין אדם לחבירו.

וכך אומר המדרש (במדבר רבה, נשוא יא ז): **"שאפילו ישראל עובדין עבודת כוכבים ושלום ביניהם, כביכול אמר הקדוש ברוך הוא: אין השטן נוגע ביניהם שנאמר (הושע ד יז) "חבור עֲצֵבִים אֶפְרָיִם הִנֵּחַ לוֹ", אבל משנחלקו מה נאמר בהם? "חֶלֶק לָבָם עֲתָה יִאֶשְׁמוּ" (שם י ב) - הא גדול שלום ושנאה מחלוקת".**

עוד אומר המדרש (דברים רבה, שופטים, פסקה י): **"דורו של אחאב עובדי עבודה זרה והיו יוצאים למלחמה ונוצחין, ודורו של שאול כולם היו בני תורה והיו יוצאים למלחמה ונופלין. ולמה דורו של אחאב נוצחין? שלא היה ביניהם דילטורין, לפיכך היו יוצאין למלחמה ונוצחין".**

ח. על ניאוץ ונאצים

עוד צריך להבין כי כל מחלוקת משמעותית בעם ישראל, כל מחלוקת שאינה לשם שמים, היא לא פחות מניאוץ כלפי שמיא. ופסוק מפורש הוא בפרשת קורח (במדבר טז ל): "וְאִם בְּרִיָּאָה יִבְרָא ה' וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֶתְּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׁאֵלָה וַיִּדְעֶתֶם כִּי נֹאצִּי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה'".

כשעם ישראל נוטש ח"ו את התורה נאמר עליו (ישעיה ה): "כִּי מָאָסוּ אֶת תּוֹרַת ה' צְבָאוֹת וְאֶת אֲמַרְת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נֹאצִּי". הניאוץ הוא כלפי הָאֲמָרָה. אך כשיש מחלוקת בעם ישראל זה יותר חריף: ניאוץ של ה' ממש. וכשיש ניאוץ של ה', אז כפי שאמרנו לעיל, מגיעים עלינו מחבלים שאנו מכנים אותם - בצדק - בלא אחר מאשר: "נאצים". וכך כתב הרב חיים הירשנזון (רב בניו-גרזי) לראי"ה קוק (חידושי הרח"ה ב לג, אורות המלחמה הישראלית, עמ' 33): גוליית הפלישתי לא חרף את תורת ישראל, גם לא את אמונת ישראל, גם לא את עם ישראל בכלל, רק צחק מן אנשי הַחֵיל, מערכות ישראל, באומרו "ברו לכם איש" וגו'

(שמואל א יז ח), ובזה ידע בעצמו כי חרף מערכות אלוקים חיים. ואמר [דוד] לגוליית: "אנוכי בא אליך בשם ה' צבאות אלוהי מערכות ישראל אשר חרפת" (שם, מה) – **הנה חירוף מערכת הצבא הוא כחירוף לה' צבאות ח"ו.** עד כאן לשונו.

אם כן, הניאוץ הנעשה על ידי מחלוקתם של ישראל גורר אחריו ניאוץ של הגויים.

ט. מחלוקות הקודמת לפורענות

ברקע מחדל גופי הבטחון במלחמה הנוכחית, מזכירים רבות את המחדל שהיה במלחמת יום הכיפורים. גם בשנים טרם פרוץ מלחמת יום הכיפורים לא חסרו מתחים בחברה בישראל. ראובן אברג'יל (כהן, 1971), ממקימי תנועת 'הפנתרים השחורים'² אמר:

² "תנועת מחאה ישראלית של צעירים מבני הדור השני של יוצאי ספרד והמזרח, שהוקמה בשנת 1971. התנועה פעלה למען העלאת המודעות הציבורית לנושאים חברתיים בישראל הנוגעים לאפליית בני

"יש דברים קדושים. לא רוצה מלחמת אחים לא בזמן מלחמה ולא בזמן שלום. יש כאלה שאומרים: ירייה אחת על הגבול והבעיה של הפנתרים תיפתר. אז נכון, אם תפרוץ מלחמה כולנו נילחם כאיש אחד ובלב אחד, עם כל עם ישראל. אבל בסוף הלא שוב חוזרים הביתה, זאת אומרת שוב חוזרות הבעיות".

אין לעם ישראל את הפריבילגיה להיות במחלוקת. מחלוקת עולה לנו בדם יקר.

י. רמזים

אמנם זו 'חכמה לאחר מעשה', אך כרמז למלחמת יום כיפור וחרבות ברזל בפסוקי פרשת קורח, מצאתי בדילוגי אותיות את המילה "כפור" בפרשת קורח, בדילוג של 10 אותיות (כשם שיום כיפור חל ביום העשירי בחודש תשרי), בפסוק (במדבר טז טז): "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קָרַח אֶתָּה וְכָל עַדְתְּךָ הֵיוּ לִפְנֵי יְהוָה" ה אֶתָּה וְהֵם וְאַהֲרֹן מִחֹר".

עדות המזרח והכנסתם לסדר היום של מדינת ישראל" (ויקיפדיה).

”מָחָר” - כביכול המחלוקת עומדת לחזור על עצמה.

את המילה ”עזה”, מצאתי בדילוג של 50 אותיות בין אות לאות (כשם שהמלחמה בעזה החלה 50 שנה מאז מלחמת יום הכיפורים), ובפסוקים הבאים (במדבר יז י-יא): ”הֲרִמּוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאָכְלָה אֶתְכֶם כָּרְגַע וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם; וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן קַח אֶת הַמַּחֲתָה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה אֶל הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם כִּי יֵצֵא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה הַחֹל הַנֶּגֶף”.

”החל הנגף!”

יא. מה עושים כעת?

קטונתי לומר מה לעשות. עם זאת אענה חלקי לעצמי, ואולי ירצה מאן דהוא לקחת מוסר השכל מדבריי. הדברים יוצאים מן הלב, ואקווה שייכנסו ללב.

מדובר הרבה על הצורך והחובה לשנות קונספציה בטחונית-מדינית.

בהמשך למגמה זו, יש לענ"ד לשנות גם קונספציות רוחניות:

✎ **קונספציה רוחנית** כאילו הקב"ה מסתפק ש"שבט לוי" יגן בתורתו, בקדושתו ובפרישותו על שאר צבור עם ישראל מכל צרה וצוקה, כשעל ציבור ישראל בכללותו יש לעבור עוד שלבים משמעותיים, בהכרה ובמעשה, עד להגעתו להיות "מְמַלְכֶת פְּהַיִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ" (שמות יט ו). אותה משנה (פאה א א) המלמדתנו כי תלמוד תורה כנגד כולם, גם אומרת כי אדם אוכל מפירות התלמוד תורה בעולם הזה, אבל הקרן, העיקר, הוא לעולם הבא. מתוך התפיסה כאילו כל אחד 'נשאר בתפקידו' אין מפגש אמיתי של חלקי העם אלו עם אלו. הכל נעשה 'מרחוק', באופן סגולי: 'אלו לומדים', 'אלו לוחמים', 'אלו עובדים'. כנגד תפיסה זו כתב הראי"ה קוק: "אף על פי ששבט לוי"לא עורכין מלחמה", היינו לעשות מלחמה פרטית, כמו שאפשר שיזדמן ששבט אחד עושה מלחמה בשביל ההתנחלות שלו שימצא לו בזה. אבל כשכל ישראל יוצאים למלחמה, מחויבים גם הם לצאת. ומלחמה של כלל ישראל זאת היא גם כן עבודת ה'. שכל מי שהוא מיוחד יותר לעבודת

ה' הוא שייך לה יותר משאר כל העם" (שבת הארץ, הלכות שמיטה ויובל, יג, יב). עד כאן.

כמובן, אין בדבריי לעיל להמעיט כהוא זה בחשיבות לימוד התורה בעם ישראל, ובפרט בעת צרה, וברור שלולא הלימוד הקיים המצב היה הרבה יותר גרוע. רצוני רק בהרחבת ובהעמקת לימוד זה בכלל עם ישראל. וכך כתב רבינו יעקב בעל הטורים על הפסוק (דברים אג) "וַיְהִי בְּאֶרְבָּעִים שָׁנָה בְּעֶשְׂתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶתְּוֹ אֱלֹהִים", וזו לשונו: "בְּאֶרְבָּעִים". ב' במסורה. "וַיְהִי בְּאֶרְבָּעִים". "מִגֵּן אִם יֵרְאֶה וְרֹמַח בְּאֶרְבָּעִים אֶלְף בִּישְׂרָאֵל" (שופטים ה ח). לומר, אם יהיה תלמיד חכם אחד בין ארבעים אלף אין צריכים לא מגן ולא רומח, כי תלמיד חכם מגין עליהם מאויביהם" (תנדב"א פרק י).

קונספציה רוחנית השמה דגש על עשיית מצוות וסגולות שיכריחו כביכול את הקב"ה לרחם עלינו, במקום להתבונן על כך שהקב"ה - ולא החמאס - הוא "בעל המלחמות", הוא מנהל המלחמה הזו. הוא פצח בה והוא יסיים אותה.

כיצד אפשר לחשוב או להתנהל (בתת מודע) כאילו הקב"ה מנהל מלחמה בה נרצחו כה הרבה יהודים באכזריות נוראה רק כדי "שנתחזק" - נעשה עוד הפרשת חלה ונסיים עוד ספר תהלים? האם כל מטרתנו היא ש"יחזור השקט לבתינו" כדי שנוכל לחזור ולחיות בדיוק כפי שחיינו לפני המלחמה!?! (תודעתית ומעשית) האין זו עבודת האלקים כדרך עובדי עבודה זרה המפייסים את אליליהם בתשורות למיניהן? **איני מתנגד לסגולות הנ"ל, אך השאלה מתוך איזו תודעה אנו עושים אותן.**

ואם בסגולות עסקינן, אני בוחר בסגולת הרמב"ם, אשר כתב (הלכות תעניות פ"א א-ג):

"מצוות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הצבור כו'; ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן כו' **וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם;** אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו: 'דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית', הרי

זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות".

גם סגולת הרצי"ה קוק עדיפה עליי, אשר מסופר עליו, "כשנשאל על דבר הסגולה לקירוב הגאולה על ידי ברכת שלוש מאות כוהנים ליד הכותל, השיב: אתם מחפשים סגולות? ישנה סגולה יותר גדולה: אחדות לאומית אמיתית" (אורות התורה, ספריית חווה, עמוד 303).

אם על גשם בחג הסוכות (שהיה בחלק מהארץ בחג סוכות האחרון) נאמר (משנה סוכה ב ט) "מְשָׁלוּ מְשָׁלוּ למה הדבר דומה. לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ושפך לו קיתון על פניו" ופירש ר' עובדיה מברטנורא: "כלומר: אי אפשי בשימושך. אף כאן - **גשמים הללו מראין שאין הקדוש ברוך הוא מקבל מעשיהם ברצון**" - מה נאמר על 'גשם' הטילים המוטל עלינו? מלבד חיוב "ונשמרתם לנפשותיכם" בעת זעקה וקריאת תהלים להצלה, **האם אנו מחפשים את קול ה' המסתתר באזעקה?** האם שכחנו את דברי הקדוש רבי קלונימוס קלמיש שפירא, האדמור מפיאסצ'נה,

שכתב בעיצומה של השואה (אש קודש, משפטים, עמ' קסג), וזו לשונו:

"והאיש שנתעלה ומתייחד באחדות קול ה' שבתורה, אז גם מכל העולם את קול התורה שומע - מצפצופי העופות ומגעיות הפרות ומקולות ורעש בני האדם - מכולם שומע קול ה' שבתורה כו' וכל הדיבורים רעים ודרשות רעות שמדברים שונאי ישראל על ישראל - נתהפך הכל לקול התורה, כיוון שגם הם בעולם נמצאים, וחיותם מקול ה' שבתורה שנסתעפו לדיבורים רעים - פשוט שדברי התוכחה שבתורה נתגשמו עד ששונא ישראל זה או זה מדבר להכות ולייסר את ישראל בפועל ח"ו. וכשמאחדים הכל לתורה עולים הם לקול תורה, וכל רע נמתק".

עוד אמרו חז"ל (שבת קה ב) "אחד מן האחין שמת - ידאגו כל האחין כולן. אחד מבני חבורה שמת - תדאג כל החבורה כולה". והרחיבו בירושלמי, כפי שהביא תוספות הרא"ש (מו"ק כז ב): "לְמָה הַדְּבַר דוּמָה? לְכִיפָהּ שֶׁל אַבְנִים. נִזְדַּעְזְעָה אַבְן אַחַת - נִזְדַּעְזְעוּ כֻלָּם, כֵּן כְּשֶׁאִירַע הַדְּבַר לְאַחַד מִבְּנֵי הַבַּיִת יִדְאֹגוּ כָּל בְּנֵי הַבַּיִת וְיִהְיוּ חֲרָדִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם וְיִתְנוּ

לבם לשוב". מה המקור לדברי חז"ל? אלו דברי המדרש (סדר עולם רבה, פרק ג): "ומשמת לוי התחילו המצרים לשעבדם, מכאן אמרו: אחד מן האחים שמת ידאגו כל האחים". והרי כולנו אחים, כמאמר הכתוב (בראשית מב יא) "כָּלֵנוּ בְּנֵי אִישׁ אָחָד נַחְנוּ", ומתי זה ניכר באמת? בזמן מלחמה, עליה נאמר "נַחְנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים" (במדבר לב לב), ומה תועלת בזה? למחוק כל חטא ועוון של מחלוקת, בגינה נאמר (איכה ג מב) "נַחְנוּ פִּשְׁעֵנוּ וּמָרִינוּ" (אלו הם שלושת המקומות היחידים בתנ"ך בהם כתובה המילה "נחנו").

קונספציה רוחנית שאת הגויים אי אפשר לתקן עד ש'הקב"ה (או מלך המשיח) ישבור להם את העצמות'... התורה מלמדת אותנו שאפשר אחרת (דברים כח י): "**וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךְ וַיֵּרְאוּ מִמֶּךָ**". גם הרמח"ל בתיקוני זוהר שלו (תיקון ל"ב) מלמד אותנו שאפשר אחרת! וזו לשונו:

"וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה" (דברים לד יב). בזמנא דעאלו ישראל לארעא. דכדין כלהו סטרין מסאבין דהוו מתאחדין תמן, אתכנשו כחד לאתתקפא

לקבלייהו. מאן אינון. אלין ל"א מלכים. כו' וכד נפקו ממצרים, אי לא חבו, הוו צריכין למיעל ברזא דא לארעא בנייחא דכלא בלא קרבא. כו' כיון דחבו חילא דא לא אתקיים. ובזמנא דעאלו חשבו סטרין אחרנין דבחילא דא יעלון. מיד אתתקפו לקבלייהו" כו' [תרגום: "ולכל היד החזקה". בזמן שעלו ישראל לארץ, שאז כל הצדדים הטמאים היו מתאחדים שם, התכנסו כאחד להתחזק כנגדם. מי הם? אלו 31 מלכים כו' וכאשר יצאו ממצרים, אם לא חטאו, היו צריכים לעלות בסוד זה לארץ בנחת של הכל, בלא קרב. כו' כיוון שחטאו, כוח זה לא התקיים. ובזמן שעלו חשבו הצדדים אחרים שבכוח זה יעלו. מיד התחזקו כנגדם"].

אומר הרמח"ל: מלחמות ישראל הן לא לכתחילה. הן בדיעבד. אפשר למנוע אותן.

ובדומה לכך כתב הרמח"ל בתפילות פנות המרכבה (פינה שלישית):

"...שהשכינה היא שורש ישראל, כי גם שחטאו - זה היה מחמת החושך, שלא יכלו להשיג שורשם. וכשישיגו - אז יהיו כולם חסידים וקדושים בלי מום, "ומום אין בך" ודאי. ואז שורש ישי, זאת נפש דוד, "אליו גוים ידרשו". כולם יכירו מעלתם,

וישראל לא יקנאו לו. וגם לא יבקשו מלחמות, וגם אומות, אלא "והיתה מנוחתו כבוד" - בזמן שלא יש קנאה, יש מנוחה למלך. מנוחה וכבוד ושלוש עד עולם ודאי. ואז "והיה ה' למלך" - קשר העליונים עם התחתונים. ה' אחד ושמו אחד".

גם הרב קוק התנסח באופן דומה וכתב (אורות, אורות המלחמה, פרק ד):

"לולא חטא העגל היו האומות יושבות ארץ ישראל משלימות עם ישראל ומודות להם, כי שם ד' הנקרא עליהם היה מעורר בהן יראת הרוממות, ולא הייתה שום שיטת מלחמה נוהגת, וההשפעה הייתה הולכת בדרכי שלום כבימות המשיח. רק החטא גרם ונתאחר הדבר אלפי שנים, וכל מסבות העולם הנן אחוזות זו בזו להביא את אור ד' בעולם"³ כו'.

³ ובדומה לכך הובא באוצרות הראי"ה (א, עמ' 443): "שאם רק יקדשו את דרכיהם ואת מחשבותיהם יש אפשרות לרומם כל כך את הרעיון של כוח ואומץ גם כן על ידי זה לצדיקים ולקדושים בישראל להיות יותר מתעלים בקדושה, על ידי זה שְׂיִמְצָא בכלל ישראל

בְּבוֹשׁ האומה פנים חדשות של קודש ויראת שמים יהא סוף לשנאת הגויים אותנו. נכון, קל לומר, קשה לבצע.

📖 **קונספציה רוחנית** שעם ישראל נדון לקרבות אין סופיים ואין בידינו אלטרנטיבה בעזרתה נשבור את המעגל שהורגלנו אליו של מלחמה - הפסקת אש - מלחמה - הפסקת אש, וחוזר חלילה. אך לא כך מלמדנו הגר"א בפירושו לתיקוני זוהר (תיקון כא ד"ה א"ל כו' קרבא ביה):

"עניין המלחמה, דבחטא הסלע דגרמו ערב רב נסתרה התורה בגחון כו' קליפה קשה דאגוזא קשיא מאוד, 'ולחכימא ברמיזא', ועלה מתכנשין כל מארי מתניתין לתברא לה ולית מאן דמתברא לה עד שיבוא בארוכה, **וזהו כל הקרבא - להבין**

אוצר גדול של כוחות חיים להשתמש בהם לשם קדושה וטהרה ועבודת הקודש של בניין הכלל, **והטלת אימה על שונאי ישראל**, המחרפים מערכותיו שהם מערכות אלוקים חיים, כמו שהייתה הגבורה של אבותינו הקדמונים וחיילותיו של בית דוד".

רמזים כו' שהם בעלי הקבלה אלא טפין והוא לתברא סלע דחויא, דרך נחש עלי צור". יעוין שם.

גם הרמח"ל כתב בספרו 'אדיר במרום' דברים דומים לכך, ובהערה הבאנו חלקם.⁴

⁴ "וסוד זה כי הקב"ה גזר להעלים אור של התורה שהוא פנימיות הסודות, בסוד אור - ר"ז. ולא היה רוצה להניח לישראל אלא הפשט, בסוד "נר מצוה" (משלי ו כג), שכל העסק הוא בפקודין דאורייתא. אך מלך המשיח עומד בסוד היאור, שבכוחו היה רוצה להוציא אותו מושיע כלול בכוחותיו כנ"ל. ואז לא היה בישראל מי שהיה דבוק כבר באור התורה, והיה צריך להם מירוק גדול ותוקף החבלים כמוזכר למעלה. **כי בהיות הסוד בישראל הם ניצולים מן החבלים כו'. כי כל ענין המלחמה הוא ענין התלהטות האורות, שהוא שמחת התורה.** ומן הרמ"ח מצוות עשה נעשה רומח בידו, ואז הוא מזויין ויכול ליכנס למלחמה, וימשכו לו אורות שימשכו וישיג מה ששיג. ואז לפי הסיתומים שתשתדל הס"א לעשות, ישתמש הוא בכלי זיינו להעביר הסיתום ההוא, וכדלקמן בס"ד. והנה הוא צריך לשים לבו אל ענין האש והפטיש שזכרתי למעלה, להשיג מה שראוי לו. כו' ואשלים לך עתה סדרי

תוכן דבריהם לפי הבנתי: יש מלחמה גשמית, ויש מלחמה רוחנית, של חידוש ובירור סתרי תורה, המבררים רע מטוב ומרוקנים את הקודש שבקליפות. כשיש 'מלחמה רוחנית', מלחמת 'שמחת תורה' כלשון הרמח"ל (בהערה 4), שעניינה העסק בסתרי תורה והנחלת אור התורה הפנימית בעם ישראל - אין מלחמה גשמית - ולהיפך.

וכי איך התורה תרומם את עם ישראל? אם כל מה שאנו מציגים מהתורה זה מוסר אנושי-פרטי, אם

המערכה וקשרי המלחמה כראוי, להיות כאחד הגיבורים הנלחמים מלחמת ה'. ותבין עניינים רבים הנמצאים בזהר ובתיקונים, והמה חתומים וסתומים. ותדע סוף דבר, כי המלחמה הזאת אינה אלא התלהטות האורות, שבכוחו הס"א צריכה להיפרד וליפול, והתורה מאירה בכוחה. וצריך לדעת לעורר האורות האלה בזמניהם, ולהוציא פעולתם לאורה. כו' הנה אם לא היתה הס"א יכולה להתחזק ולהתאחז באורות לסתום אותם, הנה הייתה התורה מתגלה תמיד בנחת ובשלוה, כי היו תמיד מתחדשים אורות על הנשמות. והן הן שלוותם וטובתם ותענוגם, כי אין תאוות הנשמות אלא להשיג את שורשם".

כל מה שאנו מציגים מסיפורי האבות זה תועלות לחיים שלנו ו"התחזקות בעבודת ה'" הכיצד זה נסחוף אחרינו את עם ישראל כולו? אם מה שאנו מציגים מהתורה זה שכר העולם הבא ושאר תועלות בריאותיות ונפשיות - מה שנקרא "עבודה שלא לשם שמים" - הכיצד נסחוף את כלל ישראל לקודש? רק פנימיות התורה, ותורות הנובעות ממנה, יכולות למלא את החסר הזה. אך הן עומדות בצד לצערנו⁵.

⁵ כתב רבי יהודה פתיה זצ"ל בפתיחתו לספרו בית לחם יהודה: "כי מי שלא טעם טעם חכמת האמת כאילו לא ראה מאורות מימיו. ואוי להם לבריות מעלבונה של תורה. והאומר 'די לי בנגלות, אין לי עסק בנסתרות', טב ליה דלא אברי בעלמא, כמבואר בתיקונים תיקון מ"ג וזו לשונו: והכי מאן דגרים דאסתלק קבלה וחכמתא מאורייתא דבעל פה ומאורייתא דבכתב וגרים דלא ישתדלון בהון ואמרין דלא אית אלא פשט באורייתא ובתלמודא בודאי כאילו יסלק נביעו מההוא נהר ומההוא גן ווי ליה. טב ליה דלא אברי בעלמא ולא יליף ההיא אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה,

ידועים בזה הם דברי הזוהר הקדוש (בהעלותך):

”האי ספור דאורייתא לבושא דאורייתא איהו, כו' תא חזי אית לבושא דאתחזי לכולא ואינן טפשין כד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא לא מסתכלין יתיר, חשיבו דההוא לבושא גופא, חשיבותא דגופא נשמתא, כהאי גוונא אורייתא אית לה גופא ואינן פקודי אורייתא דאקרון גופי תורה האי גופא מתלבשא בבושין דאינן ספורין דהאי עלמא”.

ותרגומו:

זה סיפור התורה - לבוש התורה הוא. בוא וראה, יש לבוש שנראה לכל, ואותם הטיפשים, כאשר רואים לאדם בלבוש שנראה להם נאה ולא מסתכלים יותר, חושבים שאותו לבוש הוא הגוף. חשיבות הגוף - הנשמה. באותו אופן התורה יש לה גוף והן מצוות התורה שנקראות

דאתחשב ליה כאילו אחזר עלמא לתוהו ובוהו וגרים עניותא בעלמא ואורך גלותא.

גופי תורה. אותו גוף מתלבש בלבושים שהם סיפורי העולם הזה.

וכפי שכתב על זה הרמח"ל בתפילותיו (תקט"ו תפילות, תפילה ק"א):

"...שְׁבִזְמַן אַחַר תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָיוּ מְשַׁתְּדָלִים בְּרָזִין דְּאוֹרֵייתָא שֶׁהוּא חֲכָמָה שְׁנֶאמַר בּו "כִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה", וּפְשֵׁט שֶׁל הַתּוֹרָה הָיוּ זוֹרְקִים בְּכָמָה פְּלִפּוּל וְסִבְרָא שֶׁהוּא "קֶשׁ וְתִבְן" שֶׁהֵם שְׁנֵי קִלְפוֹת עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל, וְזֶה עוֹקֵר הָרִים וְטוֹחֵן זוּ בְּזוּ - בְּסִבְרָא, שֶׁבְּזֶה הָיוּ מְכַנְיְעִים אֱלֹהֵי הַקִּלְפוֹת הַסּוֹבְבִים לַתּוֹרָה וְאִזּוּ הָיוּ מְשִׁיגִים תּוֹרַתְךָ תּוֹרַת אֱמֶת. וּבִשְׁעָה שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בּוּ כַּמָּה אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים הָיוּ מִמְּשִׁיכִים לְמַטָּה, שְׁאֲמָרוּ עַל יוֹנְתָן בֶּן עֲזִיָּאל בְּשַׁעָה שֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כָּל עוֹף שָׁהִיָּה פּוֹרֵחַ עָלָיו הָיָה נִשְׂרָף, וְזֶה בְּזִמְנֵי שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּרָזִין דְּאוֹרֵייתָא וְדָאִי, וְכֵן הָיוּ מִתְּדַבְּקִים בַּשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה בְּדַבְּקוֹת גָּמוּר. וְעַתָּה "חֲכָמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח" שֶׁהָרִי רָזִין דְּאוֹרֵייתָא הֵם טְפִלִּים לְפֶשֶׁט הַתּוֹרָה וְהַפְּשֵׁט הוּא הָעֵקֶר - "נִסְרַחָה חֲכָמַתֶּם" וְדָאִי, וְזֶה חֲכָמָה, חֲכָמַת הָאֱמֶת, תּוֹרַתְךָ תּוֹרַת אֱמֶת שְׁשֵׁם אֵין מַחְלָקוֹת אֶלָּא "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה",

וְכַל כֵּן לָמָּה? אֲלֵא "אֲבֹדָה עֲצָה מִבְּנִים", שֶׁהַתּוֹרָה נִשְׁתַּכְּחָה מִיִּשְׂרָאֵל כָּל כֵּן עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִים יִפְי וְשִׁבַּח הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ "יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים" וְזֶה הַיִּקָּר לֹא נִרְאָה לָהֶם מִכִּמָּה עֲנָנִים וְחֲשׂוּכִים וּמַחְצוֹת בְּרָזָל שֶׁמִּפְּסִיק בֵּינֵיהֶם" כו'.

יב. גאולת הדעת

התורה נקנית בקבלת הייסורין (אבות ו ה), ועל הייסורין נאמר (ברכות ה א) "אף יסורין לדעת". יש להתבונן לאיזו קומה של דעת מרוממים אותנו הייסורים. ימים יגידו מהן התועלות שצמחו לנו מאירועים אלו: אם במישור האחדות הלאומית, שנקווה שלא תאבד מאתנו בסיום המלחמה; אם במישור הכרת אויבי ישראל ומניעיהם ופרסום הדברים בעם ישראל ובעולם כולו; אם במישור צמיחת קרן ישועתנו ובניית ירושלים; אם בקיבוץ נדחי ישראל הסובלים מהתגברות גילויי אנטישמיות במקום גלותם; ובטח יש עוד תועלות שבורא עולם, קורא הדורות מראש, מסבב לנו.

פתחים פתחו לנו רבותינו הגדולים להבנת מקצת המהלכים האלקיים, ומן העבר נלמד על העתיד.

למשל, כתב הראי"ה קוק (עין איה ברכות ז ב, "אשר שם שמות בארץ"): "הקלקול והחורבן אפשר לתלות לעולם במקרה, מה שאין כן השכלול והבניין. אבל כשאנו רואים שאין כאן קלקול מוחלט, **כי על ידי הקלקולים היותר נוראים תצמחנה הטובות היותר גדולות**". עיין שם.

למשל, בדברי הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל לבנו (מכתבי מרום, מכתב ע"ח):

בינתיים נתבשרנו בשורה טובה כי פקד ד' את עמו ונתקיים בנו "וַיִּכְחָשׁוּ אֵיבֶיךָ לָךְ" (דברים לג כט), שהאויבים, כאמרם 'בידוע שעשו שונא ליעקב', מכחישים ומעמידים עצמם לאוהבים והסכימו למדינה יהודית. אם כי ליבנו דאב על ירושלים ועל מקום חמדתנו, הנה זו לאתחלתא דגאולה, ונס גלוי הוא זה כי העמים יעשו ככה, ורצון ה' לבל יגדל זכותם, על כן לא זכו להסכים על ירושלים. ולפלא כי המקומות האלה שעליהם אמרו במדרש (בראשית רבה עט ז) שאומות העולם לא יוכלו להכחיש זכותם של ישראל כי קנינו אותם בדמים, מקום המקדש, מערת המכפלה, וקברו של יוסף בשכם, דווקא הם נשארו אצל העמים הערביים.

בשביל זה לא יאריך זכותם של העמים, ואחרי המלוכה בציון תתקבל תפילתנו "תתגדל ותתקדש בתוך ירושלים עירך וכו' כדבר האמור בשירי עוזך על ידי דוד וכו' "יְמַלֵּךְ ד' לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן" וכו' (תהלים קמו י). כלומר אחרי שיהיה כבר "אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן" יתגדל ויתקדש גם בירושלים. **כשם שנשבענו שלא לדחוק את הקץ (כתובות קיא א) כן נשבענו שלא לרחק את הקץ, ועלינו להאמין כי הכל ממפעלות תמים דעים, ועקבות משיחו ופְעָמָיו הננו כבר שומעים. עכ"ל.**

חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלקינו.

נבטח נא בנצח ישראל שלא ישקר ולא ינחם.

נְשָׁמֵר וְנִנְזָהֵר מלפול בתמהון לבב, וכפי שהסביר הרצי"ה קוק שהיא התמיהה על דרכי ההנהגה העליונה.

נחתום בדברי הראי"ה קוק שנאמרו ביחס למאורות הדמים בשנת תרפ"ט (מאמרי הראיה, 'שובו לביצרון', עמ' 360): "אורו של משיח, הגואל שנגלה ונכסה וחוזר ונגלה. הרינו רואים במשך המהלך של תחיית האומה והרחבת הישוב בארץ

ישראל הרבה חליפות, עליות וירידות ועליות. כל ירידה במהלך המפעל הרי היא בחינת ההתכסות של הגואל, וכל עליה הבאה אחריה הרי היא בחינת התגלותו... הכיסוי הזה אשר נכסה הגואל, ההולך לפנינו ברוח ד' מצעדי ישוב הארץ ושיבת בנים לגבולם, אמנם נורא ואיום הוא, **יש בו צדדים שהוא עולה במחשכיו על כל הירידות אשר סבלנו מאז התחיל יישובנו להיבנות. אבל ברור הדבר שלפי הערך של הכיסוי הזה - גדול יהיה האור אשר יגלה.** הננו מקווים שהכוח המקשר את כל ישראל בכל קצוות הגולה לבניין ארץ ישראל יתרבה ויתגבר ביתר עוז"⁶.

ה' לַמְבוּל יֵשֶׁב וַיֵּשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם

ה' עֹז לְעַמּוֹ יֵתֵן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם

⁶ נראה לענ"ד שרמז לכך ניתן לראות בנוסח התפילה. בתחילת תפילת עמידה אומרים אנו "מלך עוזר ומושיע", ובסיומה אנו אומרים "האל ישועתנו ועזרתנו". מה פשר שינוי הסדר? אלא, בגלותנו הקב"ה עוזר לנו, מושיענו וגואלנו, אך גם לאחר הישועה יכולות להיות נסיגות וחולשות, וגם בהן נזקקים אנו שוב לעזרתו של הקב"ה.

נספח א'

מתוך: 'אדיר במרום' לרמח"ל

דרך המנוחה שהייתה לפני חטא אדם הראשון

ואפרש לך עתה ענין (בראשית ג ז) "ותפקחנה עיני שניהם", שהוא מה שאמר להם הנחש בתחילה (בראשית ג ה) "ונפקחו עיניכם". וזה, כי בתחילה היו כמעט כמו מלאכים המתנהגים אחר השורש, כך חוץ מן המצווה שנצטוו עליה, היה להם ללכת רק לפי תנועת השורש. וסוד זה (יחזקאל א יב) "אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו". ואז היו ממש כמי שהולך בעיניים סגורות, נשען על מי שמביא אותו. ולכן אז (בראשית ב טו) "ויניחהו בגן עדן", בסוד מנוחה, כי היה מתנהג רק לפי ההארה העליונה המגעת אליו בכל רגע, ולפי מה שהוא מקבל כך הוא עושה. וכשירדו ממדרגתם ניתן להם להיות מפקחים על ענייניהם, ושיצטרכו הם להיות תמיד במחשבה טובבת, אפילו על ענייני העבודה. כי לא תגיע ההארה פתוחה ומגולה להם, אלא בסיתום.

וזה, כי על כל פנים לא יעשה האדם אלא מה שהקב"ה רוצה, אבל הניח להם מקום - שסוף דבר יהיו מחשבותיהם תמיד כתנועה, לחשוב ולדאוג על הדברים - שהס"א לא תתחזק בקטרוגים ח"ו, שהם לא יטעו במעשיהם ח"ו. וסוף דבר - להיות תמיד בדאגה, שיצטרכו הם לשמור את עצמם. ומזה נולד אחר כך עניין אחר בענייני העולם עצמו - שיצטרכו לחזור על פרנסתם וקיומם. והוא ענין (בראשית ג יט) "בזיעת אפיך תאכל לחם". וגם שם כבר שום אחד אינו עושה יותר ממה שנגזר עליו, ושהקב"ה רוצה.

אבל הדרך הוא כך - בתחילה היה האדם במנוחה, כמו שנתבאר למעלה, ובא הנחש והודיע את חוה שיש דרך אחר בעולם - שאדרבא האדם ידע את העניינים, ויפקח הוא על ענייניו, ויעשה הטוב בכח עצתו הטובה וחכמתו השלימה. וזה יותר הנאה ועונג לאדם כשיגיע לשלימות על דרך זה. ואז ערב זה הדבר בעיני חוה ונתפתתה אחריו, וירדה לעץ הדעת וניתן לה בהכרח - מה שרצתה בבחירה, כי (מכות י ב) 'בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכים אותו'. וירדה והורידה לאדם עמה, לכל אלה הדברים. והנה על זה הדרך הולכים הדברים - מי

שמתפתה בזה, וערב עליו פקירות עיניו, הקב"ה גם מוליך אותו בדרך זה ונאמר בו (דברים טו יח) "בכל (משלח ידיך) אשר תעשה", והוא צריך לעשות כדי שתבוא לו ברכה.

אבל אם הוא מניח זה הפקירות עין, ומשליך יהבו על הקב"ה, זהו מה שאמרו עליו (ברכות לה ב) 'מלאכתך נעשית על ידי אחרים'. וכן אמרו (אבות ג) 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ'. ותראה שעל כל פנים אמרו (ספרי דברים טו יח) 'מנין שלא יהיה יושב ובטל' כו', כי זה אי אפשר. אלא אם יתעסק רק בעבודה, אז מלאכתו נעשית על ידי אחרים.

אמנם עם כל זה אינו ניצול מן הזיעת אפיק, כי על כן נקרא עול תורה, כי באמת עדיין צריך פקירות עין הרבה מאוד, כמו שנתבאר למעלה, מפני רוב הסיתומים. ואי אפשר לימלט ממנה לגמרי, כי אם בהתגלות היחוד העליון המתקן הכל כנ"ל. וזה אמת, כי מי שידוע זה, אפילו בעניין התורה יוכל להתקרב אל המנוחה, ולקיים (תהלים נה כג) "השלך על ה' יהבך". אבל על כל פנים צריך חשבונות ודאי לשמור הדרך, כי כבר נאמר (משלי יט ג) "אולת אדם

תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו". ונמצא שדרך
המנוחה נסגרה לגמרי עד ביאת המשיח, שאז
נאמר (ישעיה יא י) "והיתה מנוחתו כבוד", ותלוי
הכל בפקיחת העיניים הזאת - "ותפקחנה עיני
שניהם".

נספח ב'

הסדר שבצרות

מתוך פירוש רבי משה דוד ואלי לספר משלי

והנה כבר ידוע שהעולם הזה הוא העולם של הצרות שהן תמיד מוכנות ומזומנות, אלא שהצדיק יש לו השגחה פרטית מן הפרטית מכוח השראתו הקדושה ששורה עליו והיא מצילתו מכל צרותיו, כעניין שנאמר (תהלים לד כ) "רבות רעות צדיק ומפלים יצילנו ה'", וזהו עניין אמרו בסמוך (משלי יא ח): "צדיק מצרה נחלץ". ומה שאמר אחר כך (שם) "ויבא רשע תחתיו", הטעם העיקרי הוא, לפי שאין הצרה מסתלקת אלא על ידי הכופר, ו"כפר לצדיק רשע" (משלי כא יח). והלשון הזה של "נחלץ" הוא כמו (דברים כה ט) "וחלצה נעלו מעל רגלו", כי בוודאי אין הצרה ראויה לצדיק מאחר שהוא טוב והצרה מצד הרע, ולכן מעבירין אותה ממנו ושולחין אותה אצל הרשע, כי היא הנעל הראוי לרגלו ולא לרגלו של הצדיק.

ואם תאמר, למה שלחוה בתחילה אצל הצדיק אם אינה ראויה לו. דע כי העניין הוא לשני טעמים:

האחד, כדי לנסות את הצדיק אם יסבול את צרתו באהבה ולא יעזוב את תורתו ואת עבודתו בשביל הצרה שבאה עליו, כי "ה' צַדִּיק יִבְחֶן" (תהלים יא ה), כדי לפרסם את תוקף אמונתו. **והשנית**, לפי שהשם יתברך מתאוה לתפילתן של צדיקים (תנחומא תולדות, סימן ט), והצרה היא שגורמת לצדיק להתחזק בתפילתו והשם יתברך יַעֲנֶהוּ ויצילהו. וכל שכן שתפילתו של צדיק עושה פרי למעלה, כי גורמת זיווג, והצדיק ניצול מן הצרה וגם מקבל שכר על הזיווג הנשלם בכוח תפילתו. ונמצא שהצרה אל הצדיק היא לטובתו, ולרשע היא לרעתו כדי לאבדו מן העולם.

והעניין הזה שהוא בפרט לכל צדיק וצדיק, כל שכן שהוא בכלל אל האומה הקדושה, שהשם יתברך יעביר מעליה כל הצרות ונתנם על כל רודפיה ושונאיה שיהיו כופר לישראל, כעניין שנאמר (ישעיהו מג ד) "וְאֶתְּן אֶדָם תַּחֲתֶיךָ", וכבר פירשו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות סב ב): "אל תקרי "אֶדָם" אלא אֶדוֹם", למען יקוים הכתוב הזה: "צַדִּיק מִצָּרָה נִחְלָץ וַיָּבֵא רָשָׁע תַּחֲתָיו". והאמת הזה כבר ניסו אבותינו בגלות מצרים ובגלות בבל, כעניין שנאמר (ישעיהו מג ג) "נִתַּתִּי

כַּפָּרָה מִצָּרִים כּוֹשׁ וּסְבָא תַחֲתֶיךָ", ועתידים לראותו בגילוי באחרית הימים, שחבלי משיח יהפכו לטובה לישראל ולרעה לאומות העולם, כעניין שנאמר (ירמיהו ב ג) "קִדְּשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תִּבְוֹאֶתָהּ כֹּל אֲכָלֶיךָ יִאֲשָׁמוּ רָעָה תִּבְאֵ אֲלֵיהֶם נְאֻם ה'". ומה שאמר "וַיִּבֵּא רָשָׁע תַחֲתֶיךָ", רצה לומר תחתיו של הצדיק ממש, שהרי הכתוב אומר בפירוש (מלאכי ג כא): "וְעִסּוֹתֶם רָשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אִפְרַת תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם", ועוד כתיב (תהלים נח יא): "יִשְׁמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נֶקֶם פְּעָמָיו יִרְחֹץ בַּדָּם הַרְשָׁע".

(משלי יא ח)

"בְּנֶפֶל אוֹיְבֶךָ אֵל תִּשְׁמַח וּבְכַשְׁלוֹ אֵל יִגַּל לְבָבְךָ; פֶּן יִרְאֶה ה' וְרַע בְּעֵינָיו וְהִשִּׁיב מַעְלָיו אֶפְרוֹ" (משלי כד יז-יח). כו' שכבר הכוח החיצון אינו חושש על האזהרות ורוצה לשמוח על כל פנים, וגורם בכך קימה אל היסוד הקדוש, ואם יקטרג הכוח החיצון שהצדיק קם בלא עתו, אומרים לו: אתה גרמת בשביל ששמחת על נפילתו, וכבר הזהירוך שלא תשמח, ונמצא שהאזהרה היא לטובתן של ישראל, "וְצַדִּיק יְרוֹן וְשִׂמְחָה" (משלי כט ו).

וכבר מצינו בנביאים בכמה מקומות שהשם יתברך ירחם על ישראל ויחיש את גאולתם מפני שהאומות שמחים על מפלתם. ואם תאמר, והלא האומות שמחים וישראל אינם נגאלים! דע כי נגאלים בכל יום, שהרי האומות חושבים עלינו לכלותנו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם. והגאולה המפורסמת תהיה כשתתמלא סאתם של האומות, שאז: "אָבֶן דֵּי לָא בִּידִין וּמַחַת לְצַלְמָא עַל רַגְלוֹהִי"⁷ (דניאל ב לד), והמון גוים רבים ילכו בתוהו ויאבדו.

(משלי כד יז-יח)

⁷ פירש רש"י: דֵּי הַתְּגַזְרַת אָבֶן - אשר נחתכה ונבדלה אבן אחת; דֵּי לָא בִּידִין - אשר לא בידיים כי אם מאליה; וּמַחַת לְצַלְמָא - והכתה את הצורה.

נספח ג'

'שופרות'

מתוך: מאמרי הראי"ה קוק א', עמ' 268-269

מדברי הרב זצ"ל בראש השנה תרצ"ד בחורבת רבי יהודה החסיד, נערך ונרשם ע"י מאיר מדן.

"והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים" (ישעיהו כז יג). "אלקינו ואלקי אבותינו תקע בשופר גדול לחירותנו" (תפלת שופרות. מוסף של ר"ה). על שופר גדול של גאולה ניבא הנביא, ולתקיעת שופר גדול אנו מתפללים, גדול דווקא. כי מדרגות שונות יש בשופר של גאולה: יש שופר גדול, שופר בינוני רגיל, ויש שופר קטן. ושופרו של משיח נמשל אל השופר כפשוטו, אל השופר של ראש השנה.

ההלכה קובעת בשופר של ראש השנה שלש דרגות: א) שופר של ראש השנה מצוותו בשל איל (שולחן ערוך אורח חיים תקפ"ו א). ב) בדיעבד כל השופרות כשרים (שם). ג) שופר מבהמה טמאה

וכן שופר מבהמות עבודה זרה של גוי פסול, אבל אם תקע בו יצא ידי חובתו. ומותר לתקוע בכל שופר שהוא אם אין שופר כשר, ובלבד שלא יברך עליו (עיין משנ"ב שם). ודרגות אלה המנויות בהלכה בשופר של ראש השנה מקבילות הן לדרגות בשופר של גאולה.

מהו לאמיתו של דבר שופר של גאולה? בשם "שופר של משיח" אנו מתכוונים להתעוררות ולדחיפה הגורמת לתחייתו ולגאולתו של עם ישראל. התעוררות זו היא התקיעה המקבצת את האובדים והנדחים והמביאתם להר הקודש בירושלים.

היה הייתה בישראל בזמנים שונים, וישנה גם כיום בחלקים וביחידים מישראל, התעוררות ורצון שמקורם בקדושה באמונה החזקה בה' ובתורה, בקדושת ישראל ותעודתו, וברצון לקיים את רצון ה' שהיא גאולת ישראל השלמה. זהו השופר הגדול והמעולה, רצון עם להיגאל מתוך הרצון הנעלה למלא את תעודתו הגדולה שאינה ניתנת להתמלא בהיותו גולה ועלוב.

ויש שהרצון הקדוש נחלש, אין ההתלהבות הגדולה לרעיונות עליונים שבקדושה. אבל נשאר לפחות הטבע האנושי הבריא, שגם הוא מקורו בקדושה. וטבע אנושי בריא זה מחולל רצון טבעי פשוט באומה להקים את שלטונה בארצה, לקום ולהשתחרר, לחיות חיי חופש פשוטים ככל העמים. רצון טבעי זה מתוך הרגשה לאומית טבעית, זהו השופר הבינוני הרגיל, המצוי בכל מקום. אף הוא שופר כשר, אעפ"י שמצווה בראשון יותר מאשר בו. "בדיעבד כל השופרות כשרים".

אולם יש גם דרגה שלישית בשופר של משיח ואף היא מקבילה לשופר של ראש השנה: שופר קטן, פסול, שתוקעים בו בהכרח, אם אין שופר כשר בנמצא. אם אפסה התלהבות הקודש ורצון הגאולה הנעלה הנובע ממנה, ואם גם הרגשה אנושית לאומית וטבעית ורצון של חיי לאום בכבוד גם הם אפסו, אם אי אפשר לתקוע בשופר כשר לגאולה, באים אויבי ישראל ותוקעים באזנינו לגאולה. הם מכריחים אותנו לשמוע קול שופר. הם מתריעים ומרעישים באזנינו ואינם נותנים לנו מנוח בגולה. שופר של חיה טמאה

נהפך לשופרו של משיח. עמלק, פיטלורה, היטלר, וכו', מעוררים לגאולה. ומי שלא שמע קול השופר הראשון, ואף לקול השופר השני הרגיל לא רצה לשמוע כי אזניו נאטמו, הוא ישמע לקול השופר הטמא, הפסול. בעל כורחו ישמע. ואף הוא יוצא ידי חובה. גם לאומיות זו של השוט, של "צרת היהודים", גם בה יש מן הגאולה. אולם, על שופר זה אין לברך. "כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו" (משנה ברכות וד). אנו מתפללים, שלא יביאנו הקב"ה עוד לידי שמיעת השופר הפסול והטמא בעל כורחנו. ואף לשופר הפשוט, הבינוני, החילוני כמעט, אין אנו מתגעגעים ביותר. אנו תפילה: "תקע בשופר גדול לחרותנו", שופר שבא מתוך עומק קדושתה של נשמת ישראל, מתוך קודש קדשינו, ואז תהא הגאולה שלמה.

נספח ד'

'כבוד ישראל'

מתוך: מעיני הישועה לרי"מ חרל"פ, פרק ל"ה

בזמן שישראל, עם קדוש, מסיחים דעתם ממעוז נשמתם ושוכחים את גדולתם ורוממותם ונעימות חלקם בחיים, "כי חלק ה' עמו, יעקב חבל נחלתו" (דברים לב ט) - באים עמי העולם ומטפחים על פניהם ורומסים אותם ברגל גאווה. והדרך להיחלץ מכל זה הוא רק על ידי זה שיזכרו ישראל ברוממות נשמתם וידעו להרים את קרנם, לשים על נס את גבהותם ולהתפאר בזה, אז יכנע הלב הערל של בן השפחה האומר לכחד את ישראל מגוי ולא יזכר שם עוד, ואז יכירו וידעו כל העמים גדולתם של ישראל, זרע ברך ה'. "ישראל אשר בך אתפאר" (ישעיהו מט ג).

ובעקבתא דמשיחא, שמצב הדורות בעתים הללו ירוד מאוד עד הדיוטא התחתונה, ואין בני הדור יכולים לעמוד על תוכן גדולתה של כנסת ישראל ומעוז קודשה, כדי לחלוק לה הכבוד הראוי לה - מחסדי ה' הוא שלכל הפחות יתגלה כבוד ישראל

בתור עם ולאום אף שהוא בצורה של חול, כדי שהרגשה זו תרכוש לה מקום וזכות אזרחית גם אצל אלה הרחוקים ביותר, למען תהיה גם להם יניקה מקדושת כנסת ישראל, וזה להם לתקומה שממנה ייושעו, ולולא זאת לא היה נשאר כמעט שריד ופליט משונאיהם של ישראל, מצד ריבוי התקוממות העמים ושריהם מלמעלה ומלמטה לבלוע את הקודש, והמגן והמחסה לכל זה הוא חלוקת הכבוד לעם ישראל והרגשת עצמת גדולתו.

וכאשר תשתרש עמוק עמוק התביעה הזאת, של חלוקת כבוד לאומה, אז תתעורר דרישה נפשית לדעת מה הוא כבוד האומה, ומתוך זה יעמדו על שורש הדבר כי אין כבוד האומה הישראלית כי אם כבוד אלקים חיים, ישעם ומשגבם של ישראל, ולאט לאט יתגלה אורו של משיח וישועת ישראל באור פני מלך חיים.

[תודה ליאיר חרל"פ על ההפניה]